

paa denne Form for Afskedigelse, maa indrømme, at disse Lærere var afskediget fuldt berettiget. Jeg har været villig til under de Forhandlinger, der har været ført i den store Skolekommission, at gaa ind paa at skabe en Appelinstant. Denne Appelinstant skal dog ikke være Ministeren. Selv om det var min gode Ven Appel, der vedblivende var Minister, vilde jeg ikke give ham den Ret, at han ubetinget skulde have Afgørelsen i sin Haand. Det er ikke nogen Ubehagelighed, jeg vil sige til den højtærede Minister, men det er mod min Overbevisning, at noget saadant skal henlægges til Ministeren eller Ministeriet, der er saa langt borte fra de stedlige Forhold og ikke kan bedømme de Omstændigheder, der medfører, at en Lærer er kommet i et saadant Misforhold til Beboerne i Kommunen, at $\frac{3}{4}$ af Skolekommissionen og $\frac{3}{4}$ af Kommunalraadet ved gentagne Afstemninger finder, at det er nødvendigt, at han afskediges efter § 8. Det er Befolkningen, der maa have dette i sin Haand; men der maa være en Appelinstant, dog ikke selve Ministeren. Derfor har jeg kunnet tiltræde et Forslag, som flere har været enige om at stille, hvorefter en saadan Instans kommer til at bestaa af een valgt af Ministeren, een valgt af Skoledirektionen og een valgt af Skolekommissionen, der faar Afgørelsen i deres Haand. Det er en lempelig Form, men dog en Form, under hvilken jeg er overbevist om, at der er en Mulighed for, at man, uden at man henstiller det til Ministerens Forholdsbefindende, kan faa en Mand afskediget.

Der er en anden Bestemmelse i dette Lovforslag, som tangerer Grundloven. Det er Grundlovens § 83, jeg tænker paa. Den handler ikke om Kommunernes Ret, men om Forældrenes, idet den siger, at Forældrene har Ret til at lade deres Børn undervise, hvor de vil, af hvem de vil, og paa hvad Maade de vil. Det er af stor Værdi og Betydning for Befolkningen, at Forældrene har denne Bestemmelsesret over Børnene. At Forældre og Værger er pligtige til at lade deres Børn undervise, finder jeg naturligt. I et Samfund som vort, hvor man kalder hele Befolkningen til Afgørelse af store og vigtige Spørgsmaal, baade kommunale Valg og Rigsdagsvalg og til mange andre Hverv, hvor man appellerer til Massen i Landet, er det i Samfundets Interesse, at alle Samfundslag er oplyste og saa vel oplyste, som det er muligt. Derfor vil jeg ikke være med til at afskaffe Undervisningspligten, skønt jeg nok har hørt Røster i saa Henseende — jeg har ogsaa nævnt det tidligere, da jeg havde

Ordet angaaende Seminarierne. Det her omhandlede Lovforslag deler de private Skoler i to Klasser. Den ene er den Slags private Skoler eller Friskoler, som med Rette kan benævnes Forældreskoler, fordi det er Forældrene, der antager Lærerne og har det personlige Ansvar for Skolens hele økonomiske Drift. Den anden Art af Friskoler er saadanne, som en privat Mand eller Kvinde, en Lærer eller Lærerinde, opretter, og hvortil de kalder Børn fra de Forældre, som vil betro dem deres Børn. Jeg har ikke noget imod, at den Forskel, der her markeres, opretholdes i Lovforslaget. Men det, jeg har imod, er den Myndighed, som Ministeren mener Skolekommissionerne skal have overfor disse aldeles private Skoler. Lovforslaget gaar ud fra, at der vælges en særlig Skolekommission, der sammensættes saaledes, at de i Friskolen værende Børns Forældre vælger de tre Medlemmer, medens Skolekommissionen tilforordner to Medlemmer af sin Midte. Men der foreslaas saa her andre Bestemmelser, som jeg synes er for nærgaaende. Forholdet har lige til denne Dag været og er ifølge Loven det, at Skolekommissionen har intet med disse Skoler at bestille uden det at overhøre Børnene ved de aarlige Eksaminer. Men her forlanges jo, at den skal have Adgang til Skolen og føre stadigt Tilsyn og ikke alene det, den skal ogsaa føre Mulktilister, Forømmelsesprotokoller. Hidtil har der kun været een Protokol, der skulde føres, indeholdende Angivelse af Børnenes Navne, Skolens Fag og de Karakterer, der blev givet ved Eksamen, men efter Lovforslaget skal der være en Protokol til, en Protokol over Elevernes Forømmelser, hvilken Protokol fremlægges for Skolekommissionen ved Eksamen og i øvrigt paa Forlangende. Denne Indtrængen i disse Skoler vil jeg paa det bestemteste protestere imod; thi de private Skoler er Hjem, de er ikke offentlige Skoler, og alle Myndigheder i dette Land baade Biskopper og Skoledirektører og Overskole-direktør, har opfattet det saaledes. Jeg har selv været i Forbindelse med den sidste Overskole-direktør, vi havde her i Landet, Biskop Hvidt. Da det en Gang blev krævet af en Skolekommission, at han skulde kalde en Friskoles Børn til Overhøring, saa sagde denne Danmarks sidste Overskole-direktør: Har De en Indbydelse fra Friskolen? Og da vedkommende Skolekommission svarede: Nej, det har vi ikke, men det behøves vel heller ikke, saa svarede han: Saa har jeg intet at gøre dér; naar jeg